

Alle har en historie å fortelle om egen barndom. I hvert nummer møter vi derfor mennesker som forteller om sin oppvekst. Denne gangen møter vi

Lena Joa (45)

Vokste opp som yngst av syv søstre på en gård oppunder fjellene De syv søstre ved Sandnessjøen. Hun jobber i dag som jordmor på Bærum sykehus og bor på Hosle utenfor Oslo sammen med mannen Thomas (47) og barna Elise (17), Erlend (14) og Eveline (5).

Syv søstre

Hun stjal brukt tyggegummi fra storesøstrene sine og kan fortsatt beskrive smaken. Om det var trangt rundt middagsbordet for storfamilien, var det alltid plass på gulvet. Som lillesøster ble Lena tidlig tørr og tilpasningsdyktig.

Tekst Emma Therese Hansen Foto privat

Vi bodde på en gård ved foten av fjellene De syv søstre mellom Sandnessjøen og Alstahaug. Det var 16 år mellom Anne-Mari, som var eldst, og meg, som var yngst. Sammen med de andre søstrene Bodil, Liv, Anita, Gunn og May-Lill ble det livlig og folksomt hjemme hos oss. De eldste tok seg av oss yngste og jeg kan ikke huske at jeg noen gang følte meg ensom.

SYV SØSTRE, ETT BAD

Huset vårt hadde fem soverom og jeg delte seng med May-Lill til jeg var syv-åtte år. Om natten, hvis jeg ikke fikk sove, gikk jeg inn til Liv. Der fikk jeg alltid plass. Det hendte jeg tisset i sengen hennes, men hun ble ikke sur for det.

Vi hadde ett bad på deling og det hang alltid en stor, mystisk pose med bind bak døren. Jeg husker ellers at de eldste satt ved kjøkkenbordet med vippetang og sminket seg før de dro på skolen.

Jeg minnes ikke kaos i klær eller sko, så det må ha vært et visst system. Men vi hadde en hylle med luer, votter og skjerf og der var det vanskelig å finne vottepar. Vi tre yngste hadde også felles truseskuff. Jeg husker at mamma satt ved kjøkkenbordet og reparerte tøy samtidig som

hun sydde dukkeklær til meg. Selv om vi arvet klær, fikk vi nok mest nytt. Vi to yngste fikk ofte like klær, men i ulike farger. På et tidspunkt arvet jeg en tykk, blå parkas. Den var altfor tykk, så hver dag på vei hjem fra skolen kastet jeg den, men angret alltid og plukket den opp igjen. Jeg arvet også sko. Når cherroxene var slitt, ble de glatte og morsomme å skli rundt med.

«Mamma og pappa har aldri sagt at de ønsket seg en sønn. Jeg tror vi bare kom..»

LEK PÅ EGET ANSVAR

Jeg lærte å strekke meg og ble tidlig tørr. Det var ingen voksne som ødela ryggen sin for å lære oss å sykle, vi måtte finne ut av ting selv. Om sommeren dro vi ofte og badet. Vi satt bakpå syklene til hverandre uten hjelm og en dag falt jeg

av og skadet meg. Om vinteren var det høye snøskavler som vi bygget snøhuler i og jeg lærte å stå på skøyter på jorder med ruglete is. Vi føk over isen mens tennene klapret.

Gatelyst eksisterte ikke der vi bodde og jeg var veldig mørkredd. Det var skummelt å gå hjem fra venninnen min, siden vi måtte passere et elgtråkk, så vi fikk storesøstrene våre til å følge oss. Jeg husker også en gang jeg kom syklende hjem og svingte inn i garasjen. Der hang det en griseskrott til avdrypping og jeg holdt på å sykle rett i den.

MIDDAG PÅ GULVET

Vi spiste middag i 15-tiden. Det var alltid litt kaotisk. Vi hadde ikke et kjempestort spisebord, så vi to minste ble skviset inn på to krakker. Det var alltid minst ett vannglass som vellet og minst én som vippet på stolen sin og ramlet i gulvet. I helgene var kjæresten på besøk og det var ikke nødvendigvis plass ved stuebordet. Jeg husker vi satt på gulvet og spiste lørdagskylling eller mammas mettende «Gryte for mange», som besto av kjøtt, bacon, bønner og pasta i biter.

Det var alltid hjemmelaget middag som salt uer, kjøttkaker, kålruletter og

koteletter, men aldri spaghetti. Jeg husker lukten av brun saus på søndager, formkakene og den store pumpekannen med kaffe.

Mamma og pappa var aldri stresset eller sinte. Den eneste gangen mamma hysjet strengt på oss, var når pappa sov middagshvil. Den timen var hellig, da listet vi oss rundt. Mamma var ellers mye rundt oss og puslet, mens pappa tok oss med på skiturer. Jeg husker også at jeg satt på fanget hans mens han tegnet elefanter.

POTETOPPTAKING

Vi måtte hjelpe til når det trengtes. Jeg minnes pappa på traktoren med en skokk med unger bakpå tilhengeren. Vi yngste fikk lov til å løpe ut på jorden og plukke de største potetene, mens de eldste måtte grave litt. Å plukke stein var ikke så lystbetont. Jeg husker også at vi måtte «stå for kyrne». Det innebar at vi sperret bilveien for at kyrne skulle gå over til sitt daglige beite. Hvis skolebussen kom akkurat da, var det litt flaut.

De tre første skoleårene gikk vi på skole på landet. Vi var ni i klassen, som var et stort kull, for det var i underkant av 20 barn på hele skolen. Fra fjerde klasse gikk vi i Sandnessjøen samme med 250 andre. Vi grudde oss ikke til å bytte skole, for det var så mange søstre som hadde

gjort det før og det var bare sånn det skulle være.

PLAGSOMME SMÅSØSKEN

Ingen av oss ble fremhevet eller fremlesket. Vi kunne nok ha blitt «pushet» på enkelte ting, men jeg tror at foreldrene mine tenkte at det var best om vi fikk bestemme selv og ta egne valg på veien.

Det var selvsagt uenigheter og krangling også. De fine klærne til de eldste ble forsøkt tyvlynt, men vi ble raskt oppdaget. De eldste hadde nok en beskyttelsestrang for sine ting. Vi yngste ble samtidig brukt som små tjenere innimellom. Bodil og Liv kunne si; «Kan dere ikke gå opp på rommet og hente Det Nye til oss?» Hvis vi svarte nei, fristet de med tyggegummi. Jeg snek meg inn på rommene deres av og til. Lykken var stor hvis jeg fant en brukt tyggegummi på nattbordet. Jeg husker fortsatt den litt sure smaken.

FØRSTE FERIE

Første gang vi dro på ferie var jeg ni år. Vi var tre barn i baksetet i en Opel Rekord og vi kjørte langt, helt til slektninger på Sørlandet. Bortsett fra den grønne pistasjisen vi spiste sammen med fetterne våre i Vennesla, husker jeg ikke så mye fra selve turen. Det som gjorde mest inntrykk var at vi faktisk dro på ferie.

Et par år senere var jeg og May-Lill på ferie hos Anne-Mari på Østlandet. En dag ringte mamma og fortalte at pappa var blitt alvorlig syk. Han hadde fått slag i en alder av 50 år. Han kjørte bil og var mentalt helt oppegående, men kunne ikke snakke. Vi kommuniserte gjennom gjetteleker og forklaringer på papir og knakk ofte sammen i latter, selv om det også var frustrasjon. Etter hvert ble gårdsdriften avvirket. Jeg var bare 11 år da han ble syk og skulle ønske jeg kunne hatt ordentlig samtaler med pappa i ungdomsårene. Det hadde vært fint om han kunne lært meg å kjøre traktor. Faren min døde i 1991. Han ble 60 år.

LYDEN AV BARNDOM

Mamma og pappa har aldri sagt at de ønsket seg en sønn. Jeg tror vi bare kom. Jeg tenkte ikke over at vi var så mange søsken den gang, men husker at da jeg hørte om blomsten og bien, så gikk det opp for meg at mamma og pappa hadde gjort det hele syv ganger!

Jeg føler meg privilegert som kan se tilbake på så mange gode barndomsminner. Gården er fortsatt i familien, Bodil har tatt over, og når jeg er på besøk, går jeg gjerne opp på loftet bare for å høre at knirken i trappen er den samme. Det er lyden av barndommen. ●

